

ГОЛУБКА ЯРОСЛАВ ВОЛОДИМИРОВИЧ,
к.е.н., старший викладач кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу,
ЗІНГЕЛЮК ВІКТОРІЯ АРТУРІВНА
студентка спеціальності «Облік і оподаткування»,
Мукачівського державного університету

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Поліпшення використання основних засобів є одним із важливих напрямів підвищення ефективності виробництва. Характеристика цього процесу повинна супроводжуватись належною оцінкою. Для проведення кількісної оцінки використання основних засобів необхідно застосовувати систему методів та показників.

Різні аспекти ефективності використання основних засобів підприємства висвітлені у працях вітчизняних науковців і практиків, зокрема І. Ковальчук, П. Поповича, В. Сідуна, О. Тихої, І. Мазуркевича, І. Петрова.

Будь-яка господарська діяльність потребує наявності та комбінації ресурсів. При створенні підприємства власні або запозичені кошти його засновників інвестуються в придбання засобів виробництва, необхідних для здійснення діяльності. Безумовно, для нормального функціонування підприємства, необхідна наявність визначених засобів і джерел. Основні виробничі засоби, що складаються з будинків, споруд, машин, знарядь й інших засобів праці, що приймають участь у процесі виробництва виступають основою діяльності підприємства. І тому, раціональне й економічне використання основних засобів є першочерговою задачею підприємства.

Матеріально-технічною основою процесу виробництва на будь-якому підприємстві є основні виробничі засоби. В умовах ринкової економіки початкове формування основних засобів, їх функціонування і розширене відтворення здійснюється при участі фінансів, за допомогою яких утворюються і використовуються грошові фонди цільового призначення, що опосередковують придбання, експлуатацію і відновлення засобів праці.

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій та очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1, с. 55].

Стан та ефективність використання основних засобів можна об'єднати в три групи показників, які характеризують:

- 1) забезпечення підприємства основними засобами;
- 2) стан основних засобів;
- 3) ефективність використання основних засобів.

До показників, які характеризують забезпеченість підприємства основними засобами відносять: фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт вартості основних засобів у майні підприємства. Якісний стан основних засобів характеризують такі показники: коефіцієнт зносу, коефіцієнт придатності, коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту. До показників ефективності використання основних засобів належать: фондоддача, рентабельність основних засобів, абсолютна сума прибутку, що припадає на одну гривню основних засобів [3, с. 213].

Підвищення ефективності використання основних засобів є важливим чинником зростання ефективності діяльності підприємства.

Підвищення рівня використання основних засобів дає змогу:

- збільшити обсяг виробництва продукції, яка користується попитом, без додаткових капітальних вкладень;
- зменшити витрати у розрахунку на одиницю продукції, що забезпечує підвищення прибутковості;
- зменшити втрати від морального зносу машин і устаткування;
- прискорити процес оновлення основних засобів, а також темпи зростання продуктивності праці.

Через значне зношення основних засобів посилюється технічна та

технологічна відсталість підприємств. Відтворення основних засобів на підприємствах може відбуватися за рахунок валових капітальних інвестицій, які будуть спрямовані на створення, придбання, відновлення та поліпшення основних засобів [4, с. 175]. Шляхи поліпшення використання основних засобів можуть бути представлені різним чином [5, с. 50]. Одним з варіантів системи шляхів і відповідних резервів підвищення ефективності використання основних засобів є наступна їх класифікація:

1) резерви поліпшення екстенсивного використання основних засобів або шляху збільшення часу роботи обладнання:

- прискорення введення в дію;

- скорочення та ліквідація внутрішньо змінних простоїв за рахунок сучасного і якісного забезпечення робочих місць сировиною, матеріалами, енергією, паливом, інструментом, оснащенням, робочою документацією, належного ремонтного обслуговування і т.д.;

- збільшення міжремонтних періодів і скорочення часу ремонтів;

- планування і забезпечення більш повного завантаження устаткування;

- підвищення коефіцієнта змінності;

- вдосконалення організації виробництва і праці [6];

2) резерви поліпшення інтенсивного використання обладнання або підвищення ступеня його завантаження в одиницю часу:

- встановлення оптимального режиму роботи обладнання;

- підвищення продуктивності праці на робочих місцях за рахунок застосування технологічної оснастки і спеціальних інструментів, вдосконалення технологічних процесів (підвищення рівня технологічності);

- підвищення рівня механізації та автоматизації виробництва, у тому числі допоміжних та обслуговуючих процесів;

- поліпшення якості підготовки сировини і матеріалів до процесу виробництва;

- підвищення кваліфікації робітників і освоєння ними передових методів праці;

- підвищення рівня спеціалізації і концентрації при формуванні технологічних процесів;

- модернізація обладнання;

3) удосконалення структури основних засобів:

- збільшення питомої ваги активної частини основних засобів;

- зменшення частки невстановленого обладнання;

- придбання високопродуктивних машин і устаткування, своєчасне їх оновлення;

- забезпечення пропорційності між цехами і ділянками;

- зменшення невикористаних і зайвих основних засобів за рахунок їх реалізації або здачі в оренду.

Будь-який комплекс заходів щодо поліпшення використання основних засобів, розроблювальний у всіх ланках управління, повинний передбачати забезпечення росту обсягів виробництва продукції насамперед за рахунок більш повного й ефективного використання внутрішньогосподарських резервів і шляхом більш повного використання машин і устаткування, підвищення коефіцієнта змінності, ліквідації простоїв, скорочення термінів освоєння знову введених у дію потужностей, подальшої інтенсифікації виробничих процесів [2, с. 135].

Підвищення ефективності використання основних засобів у даний час, коли в країні спостерігається повсюдний і глобальний спад виробництва, має величезне значення. Підприємства, що використовують основні засоби, що дістались їм у спадщину, повинні не тільки прагнути їх модернізувати, але і максимально ефективно використовувати, особливо в існуючих умовах дефіциту фінансів і виробничих інвестицій. Таким чином, однією з головних ознак ефективного використання основних засобів є зростання обсягу виробництва його продукції підприємства та чистого прибутку. Ефективне їх використання в результаті приводить до підвищення ефективності підприємства в цілому та сприяє покращенню його фінансового стану й конкурентоспроможності.

Список використано літератури:

1. Мазуркевич І.О. Теоретичні аспекти відтворення основних засобів на

підприємстві / І.О. Мазуркевич // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 4. С. 53 – 56

2. Рибченко М.Ф. Проблеми та шляхи вдосконалення обліку основних засобів / М.Ф.Рибченко // Держава та регіони. – 2007. - №6. С.134 - 137

3. Череп А.В. Ефективність використання основних фондів підприємства/ Череп А.В. // Держава та регіони. – 2009. - №6. С.212 – 215

4. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: підручник / за ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2008. – 528 с.

5. Шем'якіна Н. В. Амортизація основних засобів: проблеми та методи вирішення: монографія / Н. В. Шем'якіна. – Донецьк: Ін-т економіки пром-сті, 2009. – 98 с.

6. Федаш Г. В. Формування стратегії відтворення основних виробничих фондів підприємства / Г. В. Федаш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/2._SND_2007/Economics/19243.doc.htm

ГОРВАТ СВИТЛАНА ВОЛОДИМИРІВНА,

студентка спеціальності «Облік і оподаткування»,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і
оподаткування та маркетингу **Максименко Д.В.,**
Мукачівського державного університету

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Організацію обліку з оплати праці на підприємстві слід вважати значною складовою відносин працівників та роботодавців, а також держави, що впливає на формування ефективного управління трудовими ресурсами в цілому. Заробітна плата вважається однією з найважливіших складових ефективної роботи будь якого підприємства, бо її розмір – це складна економічна категорія, що займає окрему ланку у витратах підприємства та формування собівартості продукції або надання послуг. Витрати на оплату праці слід розглядати як важливий показник діяльності підприємства, оскільки розмір цих витрат, своєчасність і повнота

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>